

ใบความรู้ที่ ๔ เรื่อง ประเภทงานเพื่อการดำรงชีวิต หน่วยที่ ๑
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๕ เรื่อง ประเภทงานเพื่อการดำรงชีวิต
 รายวิชา การงานอาชีพและเทคโนโลยี รหัส ง๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

จุดประสงค์ ๑.วิเคราะห์ประเภทงานและวางแผนการทำงานเพื่อการดำรงชีวิต เกี่ยวกับงานบ้าน
 งานเกษตร งานช่าง งานประดิษฐ์ได้

๑.งานบ้าน

งานบ้าน หมายถึง งานต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการดูแลรักษาบ้าน และการบริการบุคคลในบ้าน ซึ่งต้องปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ โดยสมาชิกทุกคนจะต้องมีการแบ่งหน้าที่กันตามความถนัดของแต่ละคนและร่วมมือกันทำ เพื่อให้ทุกคนร่วมดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข

ความสำคัญของงานบ้าน เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย ทำให้บ้านสะอาดและน่าอยู่อาศัย และยังทำให้เกิดความสะอาดสบาย หยิบจับใช้สอยสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว ช่วยลดอุบัติเหตุ และเป็นกิจกรรมที่สามารถส่งเสริมความสัมพันธ์ภายในครอบครัวได้เป็นอย่างดี

ประเภทของงานบ้าน แบ่งออกเป็น ๖ ประเภท ดังนี้

๑.งานประกอบอาหาร ได้แก่ งานเตรียมและประกอบอาหาร งานจัดโต๊ะอาหาร งานล้างภาชนะ เครื่องใช้ในครัวรับประทานอาหาร งานทำความสะอาดตู้กับข้าว งานทำความสะอาดตู้เย็น

๒.งานซักรีดซ่อมแซม และตัดแปลงเสื้อผ้า ได้แก่ งานซักผ้า งานเก็บพับเสื้อผ้า งานรีดผ้า งานจัดตู้เสื้อผ้า งานซักผ้าปูที่นอน งานซักปลอกหมอน งานซักผ้าห่ม งานซ่อมแซมเสื้อผ้าที่ชำรุด งานตัดแปลงเสื้อผ้า

๓.งานทำความสะอาดเครื่องเรือนเครื่องใช้ในบ้าน ได้แก่ งานทำความสะอาดโต๊ะอาหาร งานทำความสะอาดเตาแก๊ส งานทำความสะอาดพัดลม งานทำความสะอาดเครื่องใช้อื่น ๆ เช่น เครื่องกรองน้ำ ตู้หนังสือ งานทำความสะอาดมุ้งลวด ฯลฯ

๔.งานจัดตกแต่งและดูแลบ้าน ได้แก่ งานเก็บที่นอน งานปิดกวาด เช็ดถูพื้นห้องทุกห้องภายในบ้าน งานรดน้ำต้นไม้ งานทำความสะอาดห้องน้ำ งานทำความสะอาดห้องต่าง ๆ ภายในบ้าน งานปิดกวาดหยากไย่ งานตัดตกแต่งกิ่งไม้ งานตัดหญ้า งานตกแต่งห้องต่าง ๆ ภายในบ้าน

๕.งานดูแลช่วยเหลือเด็กและคนชรา ได้แก่ งานจัดให้รับประทานอาหารเช้า งานดูแลความสะอาดร่างกาย งานดูแลตู้เสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย งานพูดคุยให้เกิดความบันเทิง งานสระผม งานตัดเล็บ งานพาไปพักผ่อนนอกสถานที่

๖.งานดูแลสัตว์เลี้ยง ได้แก่ งานให้อาหารสัตว์ งานทำความสะอาดร่างกายสัตว์ งานตรวจโรค

การวางแผนทำงานบ้าน คือ การกำหนดแนวปฏิบัติงานไว้ล่วงหน้าว่าจะทำอะไร ทำเมื่อไร ทำโดยวิธีใด ใครเป็นผู้ทำและกำหนดงานเสร็จเมื่อไร

ขั้นตอนการวางแผนทำงานบ้าน

๑. รวบรวมงาน แจกแจงรายละเอียดและกำหนดระยะเวลาการทำงาน ประเภทของงานบ้าน แยกประเภทงานว่า เป็นงานประจำวัน งานประจำสัปดาห์ งานประจำเดือน ดังตัวอย่าง

ประเภทของงานบ้าน	งานประจำวัน	งานประจำสัปดาห์	งานประจำเดือน
งานทำอาหาร	-เตรียมและประกอบอาหาร -จัดโต๊ะอาหาร -ล้างภาชนะเครื่องใช้ในการรับประทานอาหาร	-ทำความสะอาดตู้กับข้าว -ทำความสะอาดตู้เย็น	
งานซักรีด ซ่อมแซม ดัดแปลงเสื้อผ้า	-ซักผ้า -เก็บพับเสื้อผ้า	-รีดผ้า -จัดตู้เสื้อผ้า	-ซักผ้าปูที่นอน -ซักปลอกหมอน -ซักผ้าห่ม -งานซ่อมแซมเสื้อผ้า -งานดัดแปลงเสื้อผ้า
งานทำความสะอาดเครื่องเรือน เครื่องใช้ในบ้าน	-ทำความสะอาดโต๊ะอาหาร -ทำความสะอาดเตาแก๊ส	-ทำความสะอาดพัดลม -ทำความสะอาดเครื่องใช้ อื่นๆ เช่น เครื่องกรองน้ำ ตู้หนังสือ	-ทำความสะอาดมุ้งลวด
จัดตกแต่งบ้าน และดูแลบริเวณบ้าน	-เก็บที่นอน -ปิดกวาด เช็ดถูพื้นห้อง ทุกห้อง -รดน้ำต้นไม้	-ทำความสะอาดห้องน้ำ -ทำความสะอาดห้อง ต่าง ๆ ภายในบ้าน	-ปิดกวาดหยากไย่ -ตัด ตกแต่งกิ่งไม้ -ตัดหญ้า
งานเลี้ยงดูเด็กและ คนชรา	-จัดให้รับประทานอาหาร -ดูแลความสะอาดร่างกาย -ดูแลตู้เสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย -พูดคุยให้เกิดความบันเทิง	- สระผม - ตัดเล็บ	-พาไปพักผ่อนนอก สถานที่
งานดูแลสัตว์เลี้ยง	-ให้อาหาร	-ทำความสะอาดร่างกาย	-ตรวจโรค

๒. การเกษตร

งานเกษตร คือ การปฏิบัติกับที่ดินเพื่อให้เกิดผลผลิต ทั้งการปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ การทำประมง และการเกษตรผสมผสานโดยอาศัยความรู้ ความชำนาญ ประสบการณ์ ทรัพยากรธรรมชาติ และเงินทุน เพื่อให้พืชและสัตว์เจริญเติบโตให้ผลผลิตต่างๆ

ความสำคัญของการเกษตร

การเกษตรมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ตั้งแต่ดึกดำบรรพ์ มนุษย์รู้จักใช้ประโยชน์อย่างมากมายจากพืช สัตว์ ทั้งในชีวิตประจำวันและการดำรงชีวิต และการเกษตรเป็นอาชีพหลักของประเทศไทย ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำให้การเกษตรมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาเศรษฐกิจและการพัฒนาประเทศเนื่องจากรายได้ส่วนใหญ่ของประเทศมาจากสินค้าเกษตรเป็นสำคัญ

ประเภทของการเกษตร

ประเภทของการเกษตร แบ่งได้เป็น ๔ ประเภท ดังนี้

๑.การปลูกพืช มีหลายชนิด โดยลักษณะธรรมชาติของพืชแต่ละชนิดก็แตกต่างกันไป ซึ่งนักวิชาการเกษตรได้แบ่งออกเป็นหลายประเภท เช่น วิธีการปลูก ดูแลรักษา นำไปใช้ประโยชน์ แบ่งลักษณะการปลูก และดูแลรักษา ได้แก่

๑.๑ พืชสวน หมายถึง พืชที่ปลูกในเนื้อที่น้อย สามารถให้ผลตอบแทนสูง ต้องการดูแลรักษามาก แบ่งย่อยได้เป็น ๓ กลุ่มใหญ่ๆ คือ

(๑) ไม้ดอกไม้ประดับ ลักษณะการปลูก คือ นิยมปลูกไว้ในบ้าน และบริเวณบ้านหรือในกระถางใช้พื้นที่ไม่มาก ใช้ตกแต่งอาคารสถานที่เพื่อความสวยงาม วิธีการดูแลรักษา รดน้ำพรวนดิน ใส่ปุ๋ยอย่างง่ายอย่างสม่ำเสมอ

(๒) พืชผัก ลักษณะการปลูก คือ ปลูกในแปลงเพาะปลูก หรือสวนผักโดยเฉพาะวิธีการดูแลรักษา นอกจากจะดูแลรดน้ำ พรวนดิน ใส่ปุ๋ยตามปกติแล้วจะต้องกำจัดศัตรูพืช และมีการป้องกันแมลงต่างๆ อย่างดี พืชผัก เช่น หอม กระเทียม มะเขือ คื่นช่าย แตงกวา และผักกวางตุ้ง

(๓) ไม้ผล ลักษณะการปลูก คือ ปลูกในสวนผลไม้ หรือพื้นที่ที่มีบริเวณกว้างขวาง เพราะต้นไม้จะเป็นไม้ยืนต้น อายุการให้ผลยาวนาน วิธีการดูแลรักษาพิเศษกว่าปกติ ต้องใส่ปุ๋ยบำรุงดิน ตกแต่งกิ่ง และตรวจสอบดูหนอน แมลง ศัตรูพืช ไม้ผล เช่น มะม่วง เงาะ ทูเรียน มังคุด ลำไย ฯลฯ

๑.๒ พืชไร่ หมายถึง พืชที่ปลูกโดยใช้เนื้อที่มาก มีการเจริญเติบโตเร็ว ไม่ต้องการดูแลรักษาเหมือนพืชสวน ส่วนใหญ่เป็นพืชล้มลุก มีอายุตั้งแต่ ๒ เดือน ถึง ๑ ปี หรือมากกว่า ผลผลิตของพืชไร่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจและชีวิตประจำวันของคนไทย โดยใช้บริโภคเป็นอาหารหลัก และส่งเป็นสินค้าออกจัดเป็นพืชเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งสามารถนำรายได้เข้าประเทศเป็นจำนวนมากเช่น ข้าว ข้าวโพด อ้อย ถั่วต่างๆ ยาสูบ ฝ้าย มันสำปะหลัง เป็นต้น

๒. การเลี้ยงสัตว์ มีการเลี้ยงมานานแล้ว โดยเฉพาะประชาชนที่อยู่ตามชนบท นอกจากจะประกอบอาชีพทำนา ทำไร่ แล้วมักจะเลี้ยงสัตว์ควบคู่ไปด้วยเพื่อใช้เป็นอาหาร แรงงาน ในการเพาะปลูก การขนส่ง และเพื่อแก้เหงา ซึ่งปัจจุบันการเลี้ยงสัตว์ในแง่การใช้แรงงานลดน้อยลง แต่จะมีบทบาทมากในแง่ของการเลี้ยงเพื่อใช้เป็นอาหารเนื่องจากผู้บริโภคนิยมบริโภคเนื้อสัตว์กันอย่างแพร่หลาย อีกทั้งยังสามารถส่งออกจำหน่ายยังต่างประเทศอีกด้วย วัตถุประสงค์ของการเลี้ยงสัตว์ แบ่งออกได้ดังนี้

๑. เพื่อไว้ใช้บริโภค
๒. เพื่อไว้ใช้แรงงาน
๓. เพื่อประกอบอาชีพ
๔. เพื่อเสริมรายได้
๕. เพื่อใช้ผลิตภัณฑ์จากสัตว์ทำเครื่องนุ่งห่มของใช้และรักษาโรค
๖. เพื่อความสวยงามและความเพลิดเพลิน
๗. เพื่อใช้ประโยชน์ในการทดลองทางวิทยาศาสตร์หรือทางการแพทย์

๓. การประมง การทำประมงเป็นการเกษตรเกี่ยวกับการเลี้ยงและการจับสัตว์น้ำทุกชนิดของประเทศไทยซึ่งการทำประมงนี้สามารถสร้างรายได้ให้ประชาชน และประเทศเป็นจำนวนมาก การทำประมงในประเทศไทยสามารถแบ่งออกตามลักษณะของแหล่งน้ำได้ ๓ ประเภท คือ

๓.๑ การทำประมงน้ำจืด หมายถึง การทำประมงในแหล่งน้ำจืดตามบริเวณที่ต่าง ๆ ได้แก่การจับปลาในแม่น้ำ ลำคลอง การเลี้ยงปลาน้ำจืดในกระชัง การเลี้ยงปลาสดในบ่อ เป็นต้น

๓.๒ การทำประมงน้ำเค็ม หรือการทำประมงทะเล หมายถึง การจับกุ้งทะเล ปลา และปลาหมึก ตลอดจนการเลี้ยงหอยทะเลต่าง ๆ เช่น การเลี้ยงหอยแมลงภู่ การเลี้ยงหอยนางรม เป็นต้น

๓.๓ การทำประมงน้ำกร่อย หมายถึง การทำประมงในบริเวณเชื่อมต่อระหว่างพื้นที่น้ำเค็ม และน้ำจืด เช่น การเลี้ยงกุ้งกุลาดำ การเลี้ยงปลากะพงขาวในกระชัง การเลี้ยงปลานวลจันทร์ เป็นต้น

๔. การเกษตรแบบผสมผสาน การเกษตรผสมผสาน เป็นการจัดระบบกิจกรรมการเกษตรได้แก่ ปลูกพืชเลี้ยงสัตว์ ประมง ให้มีการผสมผสานและเกื้อกูลในการผลิตซึ่งกันและกัน โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างเหมาะสมให้เกิดประโยชน์สูงสุด มีความสมดุลของสภาพแวดล้อม เพิ่มความสมบูรณ์ของอาหารพืชหรือสัตว์ การทำเกษตรหลาย ๆ อย่างร่วมกันทำให้เกษตรกรมีรายได้จากผลผลิตเพิ่มขึ้น ตลอดจนไม่เสี่ยงต่อสภาวะการขาดทุนจากราคาผลผลิตเพียงอย่างเดียวที่มีราคาไม่แน่นอน ปัจจุบันรัฐบาลส่งเสริมและสนับสนุนแนวทางในการทำการเกษตร เช่น

๔.๑ เกษตรทฤษฎีใหม่ คือ แนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ส่งเสริมสนับสนุนให้เกษตรกรได้บริหาร และจัดการเกี่ยวกับดิน น้ำ ให้มีประโยชน์สูงสุดเพื่อบังเกิดผลผลิตและรายได้มาเลี้ยงตนเองและครอบครัวอย่างเพียงพอเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นพร้อมกับช่วยเหลือซึ่งกันและกันในชุมชน

๔.๒ การเกษตรแบบยังชีพ หมายถึง การเกษตรหรือการผลิตเพื่อยังชีพคือ การเพาะปลูกพอยังชีพซึ่งหมายถึง การเพาะปลูก แบบดั้งเดิมแบบหนึ่งโดยการปลูกพืชใช้กินเป็นอาหารภายในครอบครัวไม่ได้ปลูกมากเหลือใช้พอที่จะส่งไปขายนอกท้องถิ่นได้

๔.๓ การเกษตรธรรมชาติ การเกษตรแบบนี้เป็นการเกษตรแบบที่กลับไปหาธรรมชาติหรือการเกษตรแบบฟื้นฟูธรรมชาติให้กลับมาดั้งเดิมนั่นเอง

๔.๔ การเกษตรแบบยั่งยืน คือ การเกษตรที่เกื้อกูลซึ่งกันและกันเพื่อรักษาคุณภาพทางธรรมชาติและปรับปรุงสิ่งแวดล้อมไปพร้อมๆกัน ซึ่งการเกษตรแบบนี้เป็นการทำการเกษตรเพื่อต้องการให้เกษตรกรพึ่งพาตนเองได้ทั้งการผลิตและการดำรงชีพโดยการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างประหยัด

๓.งานช่าง

ช่าง หมายถึง ผู้ที่มีความรู้และชำนาญในงานหรือในศิลปะอย่างใดอย่างหนึ่ง

ความสำคัญของงานช่าง เมื่อผู้เรียนได้เรียนรู้งานช่างในแต่ละสาขา และได้ทดลองปฏิบัติเพียงเล็กน้อยก็สามารถทำได้ด้วยตนเอง ซึ่งได้แก่ งานซ่อมแซม บำรุงรักษาเครื่องใช้บางอย่างภายในบ้าน เช่น ซ่อมโต๊ะ เก้าอี้ ซ่อมไฟฟ้าภายในบ้าน ซ่อมผนังร้าว เป็นต้น หากได้ฝึกฝนจนเกิดความชำนาญก็สามารถ นำความรู้ไปประกอบเป็นอาชีพต่อไปได้

ประโยชน์ของงานช่าง คือ สามารถใช้เครื่องมือ เครื่องใช้สอยได้อย่างถูกต้อง เข้าใจคุณสมบัติของวัสดุ ช่วยทำให้เกิดความประหยัด ทำให้ยืดอายุการใช้งานของเครื่องมือ เครื่องใช้ บางครั้งสามารถใช้ความรู้ซ่อมแซมแก้ไข ข้อขัดข้องที่เกิดกับอุปกรณ์ได้ ตรวจสอบความบกพร่องอุปกรณ์ หากเราพัฒนาฝีมือความรู้จนเกิดความชำนาญ ก็ยังสามารถที่จะเพิ่มรายได้ให้กับตนเองโดยประกอบเป็นอาชีพเสริม หรืออาชีพหลักเพื่อเพิ่มรายได้ ต่อไป

ลักษณะของงานช่าง จำแนกตามลักษณะงาน ได้ ดังนี้

๑.งานเขียนแบบ เป็นการถ่ายทอดจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ ของวิศวกรหรือนักออกแบบให้ออกมาเป็นรูปเป็นร่างบนกระดาษ รูปร่างที่เกิดขึ้นจากการลากเส้นหลาย ๆ อย่าง เช่น เส้นดิ่ง เส้นโค้ง เส้นเอียง เส้นนอน มาประกอบกันเกิดเป็นรูปร่างเรียกว่า แบบ หรือ แบบงาน สามารถนำไปสร้างผลิตภัณฑ์ต่างๆ เช่น สิ่งของอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ เครื่องจักรต่างๆ เป็นต้น

๒.งานไฟฟ้า ชีวิตประจำวันของมนุษย์ จะเกี่ยวข้องกับของใช้ที่เป็นเครื่องใช้ไฟฟ้า เพราะเครื่องใช้ไฟฟ้าให้ความสะดวก ความสุขสบาย อย่างไรก็ตาม หากใช้ไม่เป็น ใช้ไม่ถูกต้อง ก็ย่อมมีโทษเช่นกัน การใช้จึงต้องคำนึงถึงเรื่องความปลอดภัย ความประหยัดและอายุการใช้งาน งานไฟฟ้าเป็นงานที่ต้องใช้ความรู้ทักษะและประสบการณ์ ของการนำเอาพลังงานไฟฟ้ามาใช้ ในลักษณะของการเปลี่ยนเป็นรูปอื่นๆ เช่น แสงสว่าง ความร้อน พลังงานกล งานไฟฟ้าในงานช่างพื้นฐาน สามารถปฏิบัติได้ทั้งชายและหญิง เพราะเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน ซึ่งจะต้องรู้จักเครื่องมือเครื่องใช้ วิธีใช้ การเก็บบำรุงรักษา ตลอดจนวัสดุอุปกรณ์ สามารถจัดหาและนำมาใช้ได้อย่างประหยัดและปลอดภัย

๓.งานช่างยนต์ เป็นงานที่ต้องอาศัยความรู้ ความสามารถในการซ่อมแซมและบำรุงรักษายานยนต์ ดังนั้นจึงต้องมีการเรียนรู้ในเรื่องของเครื่องยนต์เป็นหลัก ในปัจจุบันยานยนต์ที่นิยมใช้ ได้แก่ รถยนต์ รถจักรยานยนต์ ซึ่งจะมีค่าใช้จ่ายในการใช้งานและการดูแลรักษามาก การยืดอายุการใช้งาน การดูแลตรวจเช็คจะช่วยลดค่าใช้จ่ายและอุบัติเหตุจากการใช้งานของเครื่องยนต์ได้

๔.งานโลหะ งานโลหะเป็นงานที่ต้องอาศัยทักษะ แรงกาย ความอดทน ความประณีตและบางครั้งต้องใช้ เทคนิค วิธีการและประสบการณ์ในการทำงานค่อนข้างสูง ผลงานจึงจะมีคุณภาพและมีความปลอดภัยในการทำงานส่วนประกอบของอาคารบ้านเรือน อุปกรณ์เครื่องใช้ภายในบ้านหลายชนิด ทำด้วยโลหะ หรือโลหะเป็นส่วนประกอบ เช่น รางน้ำ ลูกกรง ประตู หม้อ กระทะ ถังน้ำ เครื่องเรือน เป็นต้น เครื่องใช้แต่ละอย่างใช้โลหะต่าง ๆ กัน เช่น ทองแดง ทองเหลือง เหล็ก อะลูมิเนียม มีรูปแบบต่าง ๆ กันตามลักษณะของการใช้งาน เครื่องใช้โลหะทุกอย่าง เมื่อใช้นานวันย่อมมีการชำรุดเสียหายต้องบำรุงรักษา เพื่อให้ใช้งานต่อไปได้อีก งานช่างโลหะบางชนิด เช่น งานช่างโลหะแผ่นสามารถนำมาสร้างสรรค์เป็นเครื่องใช้เครื่องตกแต่งภายในบ้านได้

๕. งานประปา ระบบประปาและระบบการระบายน้ำโสโครกในอาคารบ้านเรือน เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับชีวิตประจำวัน ระบบประปาและระบบการระบายน้ำโสโครกที่มีประสิทธิภาพมีผลต่อสุขภาพและอนามัยของผู้อาศัยงานประปาจึงมีความสำคัญและเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการวัด การตัดต่อท่อ ข้อต่อ มีความสามารถในการซ่อมแซม แก้ไขปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นในระบบประปาและระบบการระบายน้ำต่างๆ

๖.งานไม้ งานไม้เป็นงานช่างที่ใช้ฝีมือและความคิดสร้างสรรค์ ช่างไม้ต้องมีความอดทน ขยัน มีความรับผิดชอบสูง สามารถนำทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นไม้มาประดิษฐ์สิ่งของต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมทั้งนี้จะต้องมีทักษะในการใช้เครื่องมือและวัสดุ จึงจะสามารถปฏิบัติได้ทั้งชายและหญิง เช่น การซ่อมบำรุงรักษาเฟอร์นิเจอร์หรือส่วนประกอบของอาคารบ้านเรือน เป็นต้น

๗.งานปูน เป็นงานหลักในงานก่อสร้าง อาคารสมัยก่อน งานก่อสร้างจะใช้ไม้เป็นหลัก ปัจจุบันไม่มีจำนวนน้อย ราคาสูง นอกจากนี้ยังช่วยในการต่อเติมซ่อมแซมสิ่งก่อสร้าง เหมาะสำหรับงานที่ไม่ใหญ่นัก เช่น การก่ออิฐทำขอบไม้ การเทพูนทางเดิน

๘. งานสี สีเป็นงานขั้นสุดท้ายของงานช่างหลายแขนง เช่น งานไม้ งานปูน และงานโลหะ เป็นต้น เพื่อตกแต่งงานที่สำเร็จแล้วให้ดูเรียบร้อยสวยงาม และยังช่วยให้งานแต่ละชิ้นมีความคงทนถาวรยิ่งขึ้น ยืดอายุการใช้งานให้ยาวนาน งานสีมีหลักวิธีการ ของเครื่องมือเครื่องใช้ และวัสดุที่ต้องศึกษาจึงจะสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นงานที่ทำได้ทั้งชายและหญิง

๔.งานประดิษฐ์

งานประดิษฐ์ หมายถึง การนำเศษวัสดุหรือวัสดุต่างๆ มาดัดแปลงและประกอบกันให้เกิดประโยชน์ เป็นของเล่น ของใช้ หรือของประดับตกแต่ง

ความสำคัญและประโยชน์ของงานประดิษฐ์

๑.ฝึกให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สร้างผลงานให้มีรูปร่างแปลกใหม่และพัฒนางานประดิษฐ์เดิมให้สามารถใช้ประโยชน์ขึ้น สามารถนำวัสดุที่มีในท้องถิ่น มาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้

๒.ฝึกให้รู้จักการวางแผนทำงานอย่างเป็นระบบ เป็นขั้นตอนการปฏิบัติเป็นการสร้างระเบียบวินัยให้ตนเอง และมีนิสัยรักในงานประดิษฐ์

๓.ให้นักเรียนรู้จักใช้และดูแลรักษาเครื่องมืออย่างถูกต้องและเหมาะสมกับประเภทของงานประดิษฐ์

๔.ฝึกการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ สามารถทำงานได้อย่างมีสมาธิและมีความสุข ในการสร้างสรรค์ชิ้นงาน

๕.ฝึกให้นักเรียนรู้จักประหยัด สามารถนำสิ่งของที่เหลือใช้มาทำให้เกิดประโยชน์มากที่สุด โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการลงทุนมากนัก

๖.เป็นการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ให้มีการสืบทอดและพัฒนาต่อไปจากภูมิปัญญาเดิมสู่การเรียนรู้ที่มากขึ้นและเป็นผลงานของคนไทย

๗.สามารถเพิ่มพูนรายได้ให้กับผู้ประดิษฐ์ โดยการนำออกไปจำหน่ายในโอกาสต่าง ๆ และสร้างเป็นอาชีพได้ในอนาคต

๘.เกิดความภาคภูมิใจในชิ้นงานของตนเอง ทำให้ผู้อื่นยอมรับในความสามารถของตนเองในระดับหนึ่ง

ลักษณะของงานประดิษฐ์ สามารถแบ่งออกได้ ๒ ประเภท คือ

๑.งานประดิษฐ์ทั่วไป

เป็นงานประดิษฐ์ที่ไม่มีความเป็นมาจากบรรพบุรุษหรือท้องถิ่น กล่าวคือ เป็นงานประดิษฐ์ที่บุคคลทั่วไป สามารถเรียนรู้และนำไปประดิษฐ์ได้โดยอาศัยการศึกษาจากตำรา เช่น ดอกไม้จากเศษวัสดุเหลือใช้ หมวก ตุ๊กตา เครื่องใช้ต่าง ๆ

๒.งานประดิษฐ์ที่เป็นเอกลักษณ์ไทย

เป็นงานประดิษฐ์ที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษหรืองานประดิษฐ์ที่มีเฉพาะในท้องถิ่นนั้น ๆ โดยส่วนมากจะเป็นการสืบทอดจากผู้ใหญ่ในครอบครัวมาสู่ลูกหลาน งานประดิษฐ์หลายอย่างทำขึ้นเพื่องานประเพณีทางวัฒนธรรม เช่น พานพุ่ม มาลัย เครื่องแขวนบายศรี และบางอย่างก็ทำขึ้นเพื่อความสวยงามสนุกสนาน ภายในครอบครัว เช่น ว้าวไทย รถลาก ตุ๊กตากับบ้านเรือน นอกจากนี้บางชิ้นงานสามารถนำมาใช้ในด้านการใช้สอยได้ เช่น กรอบรูป โคมไฟ ภาพวาด งานแกะสลัก

หลักการทำงานประดิษฐ์

ในการทำงานประดิษฐ์เพื่อให้ได้ผลงานตามจุดหมายที่กำหนดไว้ ควรยึดหลักในการทำงานประดิษฐ์ดังต่อไปนี้

๑.ศึกษารายละเอียดของงานที่จะนำมาประดิษฐ์ให้เข้าใจ ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับรูปแบบต่าง ๆ ของงานและเลือกทำสิ่งประดิษฐ์ให้เหมาะสมกับความรู้ ความสามารถของตนเอง และเป็นสิ่งที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

๒.วางแผนการทำงาน กำหนดขั้นตอนการทำงานให้สะดวก รวดเร็ว ประหยัดเวลา แรงงาน ค่าใช้จ่าย และออกแบบรายละเอียดวิธีการประดิษฐ์ไว้ให้ครบถ้วน เพื่อความสะดวกในการปฏิบัติงาน

๓.การจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่จะใช้ในการทำงานประดิษฐ์ไว้ให้ครบถ้วนและใช้ให้เหมาะสมกับการที่ออกแบบไว้ โดยทั่วไปการเลือกวัสดุมาใช้ในงานประดิษฐ์ นิยมเลือกใช้วัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่น หรือวัสดุที่มีอยู่ภายในบ้านซึ่งหาง่าย มีราคาถูก

๔.ลงมือปฏิบัติงานตามขั้นตอนที่วางแผนไว้ ขณะที่ทำการประดิษฐ์ เมื่อเกิดปัญหาไม่ควรท้อถอย ควรปรึกษาครูหรือผู้ที่มีความสามารถ และควรพยายามตั้งใจปฏิบัติงานต่อไปจนกว่างานจะสำเร็จ

การออกแบบงานประดิษฐ์

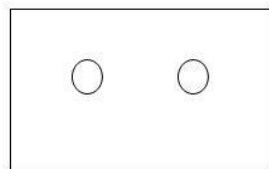
การออกแบบ หมายถึง

การแสดงความคิด การวางแผน เพื่อกำหนดรูปแบบผลงานที่ต้องการก่อนทำงานประดิษฐ์ โดยการร่างภาพเขียนด้วยดินสอและไม้บรรทัดเท่านั้น การออกแบบมีความสำคัญมากเพราะผู้ออกแบบต้องใช้ความคิดสร้างสรรค์การดัดแปลง แก่ผลงาน ให้มีรูปร่างแปลกใหม่ การออกแบบที่ดีจะช่วยให้การทำงานได้สะดวก รวดเร็วขึ้นผลงานสำเร็จตรงตามต้องการไม่มีผิดพลาด

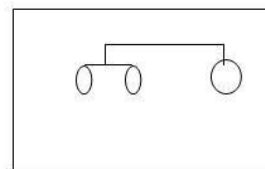
หลักการออกแบบ

เมื่อจะออกแบบควรนำองค์ประกอบที่สำคัญของการออกแบบมาใช้โดยยึดหลักดังต่อไปนี้

๑.ความสมดุล เกี่ยวข้องกับความรู้สึกรู้สึกในการมองเห็นทั้งด้านรูปทรง น้ำหนัก สี ความสมดุลเท่ากัน และความสมดุลที่ไม่เท่ากัน

ความสมดุลที่เท่ากัน

ความสมดุลที่ไม่เท่ากัน

๒.สัดส่วน หมายถึง การได้ส่วนกันของสิ่งทีออกแบบ เช่น การออกแบบดอกไม้ ส่วนประกอบดอกไม้ ใบ ก้าน ควรได้สัดส่วนดอกไม้ควรใหญ่เกินก้านและใบมากนัก

๓.ความกลมกลืน คือ การออกแบบวัตถุให้มีรูปทรงที่ไปด้วยกันได้ สีก็ต้องกลมกลืนกันการใช้แสงและเงาที่ไปด้วยกันได้

๔.ความแตกต่าง คือการใช้ส่วนประกอบของการออกแบบที่ไม่ซ้ำกัน ใช้สีที่ไม่เหมือนกัน

๕.การเน้นให้เกิดจุดเด่น คือ การออกแบบที่ทำให้เกิดจุดเด่นสะดุดตา ทำให้น่าสนใจ น่าดู อาจเน้นสิ่งหนึ่งสิ่งใดเพียงอย่างเดียวก็ได้ เช่น สี เส้น รูปร่าง